

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi M. P.
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym
wyrokiem Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 listopada 2013 r.,
wydanym w sprawie z powództwa M. P.
przeciwko M. W. - Komornikowi Sądowemu przy Sądzie
Rejonowym w C., Poczcie Polskiej Spółce Akcyjnej z siedzibą
w W. oraz Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w P.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 19 listopada 2014 r.,
zażalenia powoda - skarżącego
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 2 kwietnia 2014 r.,

1) oddala zażalenie;

**2) nie obciąża skarżącego kosztami postępowania
zażaleniowego,**

**3) przyznaje adwokatowi E. M. – B. od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta) podlegającą
podwyższeniu o podatek od towarów i usług (VAT) tytułem**

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 29 listopada 2013 r., stwierdzając, że nie zachodzi powołana przez powoda podstawa pozbawienia go możliwości działania, przewidziana w art. 401 pkt 2 k.p.c. W toku postępowania rozpoznawczego powód był reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu na jego wniosek. Do rąk tego pełnomocnika Sądy obu instancji dokonywały doręczeń, w tym zawiadomień o terminach rozpraw, zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. W postępowaniu cywilnym nie zostało przewidziane dokonywanie doręczeń stronom, jeżeli były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych. Nie było zatem podstaw do uznania, że zachodzi wskazana podstawa wznowienia postępowania.

W zażaleniu powód zarzucił naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 410 § 1 w związku z art. 401 pkt 2 k.p.c. przez niezasadne uznanie, że skarga powoda o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie, ponieważ w rzeczywistości ta podstawa nie zachodzi, a w konsekwencji przez niezasadne odrzucenie skargi o wznowienie postępowania. Ocena podstaw skargi na wstępnym etapie ogranicza się do ustalenia, czy skarżący wskazuje podstawę, która odpowiada jednej z podanych w kodeksie postępowania cywilnego, nie zaś, czy podstawa ta rzeczywiście istnieje. Z naruszeniem art. 403 § 2 w związku z art. 328 § 2 i art. 361 k.p.c. uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie zawiera rozważenia drugiej z podstaw dotyczących wykrycia przez powoda okoliczności faktycznych i środków dowodowych, które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Skarga powoda o wznowienie postępowania zawierała wskazanie jako podstawy art. 401 pkt 2 k.p.c., ponieważ nie uczestniczył w rozprawach toczących się przed Sądem Okręgowym w P. i nie mógł osobiście złożyć odpowiednich do sprawy wniosków dowodowych i dowodów.

Po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny wszedł w posiadanie dokumentów i dowodów potwierdzających, że jego stan zdrowia uległ dalszemu pogorszeniu, a niewątpliwie miał na to wpływ brak możliwości zakupu leków, w wyniku bezprawnego pobawienia renty. Dowody te przedłożył osobiście Sądowi. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Apelacyjny nie odniósł się do skargi w tej części, z której można było wywieść powołanie podstawy przewidziane w art. 403 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, umożliwiającym wzruszenie prawomocnych orzeczeń, dlatego podlega szczególnym rygorom odnośnie formy i treści, które określone zostały w art. 409 k.p.c. Wnoszący zatem skargę powinien spełnić łącznie wszystkie objęte nim wymagania, do których należą: oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, dochowanie warunków przewidzianych dla pozwu, wskazanie podstawy wznowienia i jej uzasadnienia, przytoczenie okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wniosek o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Niedochowanie warunków przewidzianych dla pozwu (wniosku) powoduje zwrot pisma, a wniesienie skargi po upływie terminu określonego w art. 407 k.p.c., niedopuszczalnej lub nieopartej na ustawowej podstawie, jej odrzucenie. Wskazanie podstawy wznowienia, które wyczerpująco wymienione zostały w art. 401, 401¹, 403 k.p.c., powinno być dokonane poprzez określenie okoliczności uzasadniających złożenie skargi o wznowienie postępowania, co wraz z uzasadnieniem podstawy wznowienia jest niezbędne przy badaniu dopuszczalności wznowienia.

Dominuje w orzecznictwie pogląd, podzielany w rozpoznawanej sprawie, który przyjmuje, że badanie przesłanki oparcia skargi o wznowienie postępowania na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968 nr 8-9, poz. 154; z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, niepubl.; z dnia

7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. Sądu Najwyższego z 2005 r. nr 9 poz. 14; z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 48; z dnia 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, niepubl.; z dnia 3 lutego 2011 r., II UZ 47/10, niepubl.; z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UZ 10/11, niepubl. z dnia 18 kwietnia 2011 r., III UZ 6/11, niepubl.). Samo powołanie się na odpowiedni przepis kodeksu postępowania cywilnego, dopuszczający możliwość wznowienia postępowania - na przewidzianej nim podstawie – nie czyni zadość wymaganiu w postaci oparcia skargi o ustawową podstawę. Nie zasługiwał na podzielenie zarzut powoda dotyczący zakresu kognicji sądu obejmującej badanie, czy skarga została oparta na ustawowej podstawie wznowienia. Nie zawiera bowiem żadnych argumentów, poza powołaniem odmiennych stanowisk wyrażonych w niektórych orzeczeniach Sądu Najwyższego. Sprzeczne z założeniem art. 410 § 1 k.p.c. byłoby kierowanie na rozprawę skargi, z której treści nie wynika nawet prawdopodobieństwo wypełnienia jej okolicznościami normy określającej powołaną podstawę wznowienia postępowania.

Wskazanie pozbawienia możliwości działania jako podstawy wznowienia postępowania będącej skutkiem naruszenia przepisów prawa, nakładało na skarżącego obowiązek określenia sytuacji, w której z przyczyny leżącej poza jego osobą nie mógł on brać udziału w sprawie. Chodzi zatem o takie pozbawienie możliwości działania, które utożsamiane jest z podstawą nieważności postępowania, określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2009 r., II PZ 38/08; wyroki z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNCP 1975 r., nr 5, poz. 84 i z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 r., nr 10, poz. 172). Przytoczone przez skarżącego okoliczności nie spełniają tych wymagań, nie wskazują na istnienie podstawy przewidzianej art. 401 pkt 2 k.p.c. W toku postępowania rozpoznawczego powód był reprezentowany przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, co nie pozbawiało go wpływu na toczące się postępowanie, w tym wnoszenia pism, czy zgłaszania wniosków osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika, także dotyczących jego udziału w posiedzeniach sądowych. Obowiązkiem Sądu jest wzywianie strony reprezentowanej przez pełnomocnika do osobistego stawiennictwa na rozprawę, jeżeli jego osobisty udział jest konieczny. W pozostałym zakresie, zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c., wszelkich doręczeń i zawiadomień dokonuje ustanowionemu pełnomocnikowi. W skardze, jak

i zażaleniu nie zostały przedstawione okoliczności, które chociaż uprawdopodobniałyby naruszenie przez Sąd w toku postępowania rozpoznawczego przepisów, czego następstwem mogłoby być pobawienie powoda możliwości działania.

Nie ma racji skarżący, że podanie w treści skargi o wznowienie postępowania informacji, iż jest w posiadaniu dokumentów potwierdzających pogorszenie jego stanu zdrowia będące konsekwencją niezażywania leków, z uwagi na brak środków na ich nabycie, Sąd Apelacyjny powinien był potraktować jako oparcie skargi także na podstawie wskazanej w art. 403 § 2 k.p.c. Podany zapis skargi nie spełnia żadnych wymagań przyjmowanych dla „wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu”. Nie zostało nawet w przybliżeniu przedstawione, czy i o jakie środki dowodowe mogłoby chodzić. Skarżący w późniejszym czasie złożył dokumentację lekarską, bez bliższego określenia jej związku z etapem postępowania. W zażaleniu powołał się na brak rozważenia wskazanej informacji jako podstawy wznowienia, ale w dalszym ciągu nie zostały przybliżone okoliczności określone art. 403 § 2 k.p.c., nie doszło do przedstawienia ani „okoliczności faktycznych”, ani „środków dowodowych”, co uniemożliwiało stwierdzenie, czy w istocie doszło do oparcia skargi na tej podstawie oraz czy ją wypełniają. Nie ma racji powód, że o istnieniu konkretnej podstawy wznowienia postępowania sąd powinien snuć przypuszczenia na bazie lakonicznych informacji zawartych w skardze. Pozostaje to w sprzeczności ze szczególnym i wyjątkowym charakterem tego środka, wynikającym także z rygorystycznie określonych jego wymagań formalnych. W przeciwnym przypadku doszłoby do sytuacji, w której o podstawie wznowienia postępowania decydowałby sąd, a nie strona. Nie ma racjonalnych względów, brak ich również w zażaleniu, dla stanowiska, że informacja o pogorszeniu stanu zdrowia powoda, powinna być przyczyną do zobowiązania powoda do podania, czy stanowi ona w istocie konkretną podstawę wznowienia; wykracza to poza ramy wyznaczone treścią art. 410 § 2 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Odstąpienie od obciążenia skarżącego

kosztami postępowania zażaleniowego, stosownie do art. 102 w związku z art. 397 § 2, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., podyktowane było jego trudną sytuacją osobistą i majątkową oraz istotą tego etapu postępowania. Zgodnie z § 19 i 20 w związku z § 6 pkt 7, § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz.461) pełnomocnikowi powoda przyznane zostały koszty nieopłaconej pomocy pranej udzielonej urzędu w postępowaniu zażaleniowym.